

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 707/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. októbra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť občianskeho združenia – Ochranca práv spotrebiteľov, Horná 15, Banská Bystrica, zastúpeného advokátskou kanceláriou Lexpert s. r. o., Horná 15, Banská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Dula, pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 144/2015-124 z 27. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť občianskeho združenia – Ochranca práv spotrebiteľov **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. septembra 2016 doručená sťažnosť občianskeho združenia – Ochranca práv spotrebiteľov (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 144/2015-124 z 27. júna 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že žalobou podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) doručenu krajskému súdu 16. júna 2015 sa sťažovateľ ako žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava (ďalej len „žalovaný“), pri udelení povolenia č. SRS 003 z 15. apríla 2015 (ďalej len „rozhodnutie“) Stálemu rozhodcovskému súdu Slovenskej bankovej asociácie rozhodovať spotrebiteľské spory v zmysle zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na základe ktorého bol rozhodcovský súd zapísaný do zoznamu stálych rozhodcovských súdov pre konanie v spotrebiteľských veciach.

3. Na základe žiadosti sťažovateľa z 22. decembra 2015 krajský súd podľa § 250c ods. 1 OSP uznesením č. k. 1 S 144/2015-58 z 18. februára 2016 (ďalej len „uznesenie o odložení vykonateľnosti“) odložil vykonateľnosť rozhodnutia žalovaného, a to až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, pretože dospel k názoru, že jeho okamžitým výkonom by hrozila závažná ujma, čo odôvodnil takto: *„Vzhľadom na obsah žaloby, značný rozsah osôb (spotrebiteľov), ktorých sa prejednávaná vec priamo dotýka, predovšetkým ich vzájomnej kolektívnej ochrany, súd dospel k záveru, že žiadosť žalobcu o odklad vykonateľnosti je dôvodná, nakoľko bez odkladu vykonateľnosti žalobou napadnutého rozhodnutia by mohlo dôjsť k ohrozeniu záujmov veľkého množstva slovenských spotrebiteľov, ktorí v súčasnej dobe uzatvárajú s bankovými subjektmi pôsobiacimi v bankovníctve rozhodcovské zmluvy, na základe ktorých by ich spor mal rozhodovať žalovaný, zrušením napadnutého rozhodnutia by rozhodcovské rozhodnutia z nich vyplývajúce boli od počiatku považované za nulitné právne akty, čo by malo za následok ďalekosiahle negatívne dôsledky nevylučujúce rôzne konania o náhrade škody, o vydanie bez dôvodného obohatenia a pod.“*

4. Účastník správneho konania záujmové združenie právnických osôb – Slovenská banková asociácia, Rajska 15/A, Bratislava (ďalej len „Slovenská banková asociácia“), ktoré bolo uznesením krajského súdu č. k. 1 S 144/2015-37 z 28. septembra 2015 pribraté do konania (pretože výsledkom tohto sporu by mohli byť dotknuté aj jeho práva a povinnosti), sa podaním zo 14. marca 2016 vyjadrila k žalobe sťažovateľa, v ktorom okrem toho, že namietala nedostatok aktívnej legitímácie sťažovateľa, navrhla z tohto dôvodu aj zrušenie uznesenia o odložení vykonateľnosti, v ktorom poukázala na ustálenú judikatúru ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 4/08 a sp. zn. IV. ÚS 361/2010, ako aj na uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. 8 Sžo 475/2009, sp. zn. 8 Sžo 476/2009, sp. zn. 6 Sžp 4/2011 a sp. zn. 5 Sžp 27/2011, ktorá pripúšťa podanie návrhu na zrušenie uznesenia o odklade vykonateľnosti aj v konaní vo veci samej, a preto navrhol krajskému súdu, aby uznesenie o odložení vykonateľnosti zrušil.

5. Krajský súd najprv uznesením č. k. 1 S 144/2015-113 z 23. júna 2016 (ďalej len „uznesenie krajského súdu o zastavení konania“) konanie zastavil z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu (sťažovateľa) a následne 27. júna 2016 napadnutým uznesením zrušil uznesenie o odložení vykonateľnosti.

6. Sťažovateľ nesúhlasí s napadnutým uznesením krajského súdu a vytýka mu, že toto uznesenie bolo vydané ešte v čase, keď mu plynula lehota na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania, ktoré bolo podľa názoru sťažovateľa *„jediným dôvodom zrušenia uznesenia o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia“*. Keďže sťažovateľ využil možnosť podania opravného prostriedku proti uzneseniu krajského súdu o zastavení konania, je toho názoru, že tým, že krajský súd odôvodnil napadnuté uznesenie jedinou skutočnosťou, ktorou bolo *„neprávoplatné rozhodnutie o zastavení konania, ktoré v čase vydania napadnutého rozhodnutia nemalo žiadne účinky... teda v čase vydania napadnutého rozhodnutia neexistovala skutočnosť, pre ktorú došlo k zastaveniu konania... sa dá konštatovať, že napadnuté rozhodnutie je svojvoľné a arbitrárne“*.

7. Na základe uvedeného preto sťažovateľ v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutým uznesením krajského súdu bolo porušené jeho základné

právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby toto uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby mu priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

10. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

11. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým súd zrušil svoje uznesenie, ktorým podľa § 250c ods. 1 OSP odložil vykonateľnosť rozhodnutia žalovaného.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd vo vzťahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

14. Pri prerokovaní námietok sťažovateľa z hľadiska možného porušenia základných práv a slobôd napadnutým postupom a rozhodnutiami orgánov verejnej moci ústavný súd vychádza z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach tým spôsobom, že ochrany týchto práv sa na ústavnom súde možno domáhať len v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy. Je to tak preto, že predovšetkým všeobecné sudy sú povolané na ochranu základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb, a až v prípade, ak nie je dosiahnutá náprava v rámci režimu všeobecného súdnictva, môže sa uplatniť ochrana poskytovaná ústavným súdom, ale aj to iba v obmedzenom rozsahu z hľadiska kritérií ústavnej akceptovateľnosti (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 33/03) sťažnosťou namietaného rozhodnutia, resp. postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

15. Krajský súd napadnutým uznesením zrušil svoje uznesenie o odložení vykonateľnosti rozhodnutia žalovaného, a to na základe návrhu Slovenskej bankovej asociácie, ktorá žiadala toto rozhodnutie ako nezákonné zrušiť, poukazujúc na to, že sťažovateľovi nehrozí okamžitým výkonom tohto rozhodnutia nijaká závažná ujma, keďže nie je aktívne legitimovaný na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia žalovaného.

16. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že *„súčasná práva úprava v správnom súdnictve nevyklučuje a pripúšťa to i ustálená judikatúra (uznesenie Ústavného súdu SR vo veciach sp. zn. I. ÚS 4/08, sp. zn. IV. ÚS 361/2010, ako aj uznesenie Najvyššieho súdu SR vo veciach sp. zn. 8Sžo/475/2009, sp. zn. 8Sžo/476/2009, sp. zn. 6Sžp/4/2011), podanie návrhu na zrušenie uznesenia o odklade vykonateľnosti. Okrem toho v súvislosti s tým poukazuje ešte súd na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 23/2001 a ako aj sp. zn. I. ÚS 327/2010. Nemožno tiež opomenúť, že odklad vykonateľnosti rozhodnutia predstavuje zabezpečovací procesný prostriedok. Základným účelom odkladu vykonateľnosti správneho rozhodnutia súdom je ochrana toho, kto o jeho vydanie žiada, pričom musia byť rešpektované aj základné práva toho, proti komu takéto rozhodnutie smeruje. Preto súd musí dbať na to, aby rozhodnutím o odklade vykonateľnosti správneho rozhodnutia neporušil aj základné právo hmotného charakteru tretích osôb. Aj na vydanie*

rozhodnutia o odklade vykonateľnosti správneho rozhodnutia súdom sú kladené požiadavky, ktoré vyplývajú z práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Znamená to, že takéto rozhodnutie musí mať napr. zákonný podklad (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR) a nemôže byť prejavom svojvôle (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR).

Vzhľadom na ďalší postup v predmetnom konaní, keď dňa 23.06.2016 konanie vo veci samej bolo z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu v konaní zastavené, ako aj s poukazom na vyššie uvedenú konštatáciu súdu, dospel krajský súd k záveru, že v danom prípade nie je daná podmienka dôvodnosti uznesenia o odklade vykonateľnosti vzhľadom na absenciu ochrany toho, kto o jeho vydanie žiadal v súvislosti s vyššie uvedeným nedostatkom aktívnej legitímácie žalobcu v konaní.“. V zmysle poučenia proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

17. Rozhodnutie správneho súdu o povolení odkladu vykonateľnosti rozhodnutia treba považovať za výnimočné rozhodnutie. Výnimočnosť tohto procesného úkonu správneho súdu spočíva v tom, že takýmto pôsobením súdnej moci sa paralyzujú účinky právoplatného, a teda vykonateľného rozhodnutia správneho orgánu, ktoré sa až do jeho zrušenia v súdnom konaní považuje za zákonné (prezumpcia zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov).

18. V danom prípade išlo o prieskum zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa piatej časti druhej hlavy OSP, keď v rámci podanej správnej žaloby účastník konania požiadal predsedu senátu o odloženie vykonateľnosti žalobou napadnutého rozhodnutia podľa § 250c OSP, pričom predseda senátu o tejto žiadosti podľa citovaného ustanovenia určitým spôsobom rozhodol (najskôr vyhovel tejto žiadosti, potom toto uznesenie na základe návrhu iného účastníka zrušil). Z už uvedeného je zrejmé, že z posúdenia takejto žiadosti správnym súdom vyplýva tiež, že bola daná jeho právomoc na vyhovenie, ako aj na nevyhovenie (v danom prípade zrušenie) žiadosti podľa § 250c OSP.

19. Ústavný súd považuje za nemenej závažnú skutočnosť, že v prípade napadnutého uznesenia krajského súdu ide o rozhodnutie, ktorým sa iba dočasne upravuje právo sťažovateľa vyplývajúce zo správneho rozhodnutia. Účelom rozhodovania o odložení

vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu (§ 250c ods. 1 OSP) je iba predbežná a dočasná úprava práv a povinností.

20. Podľa názoru ústavného súdu je napadnuté uznesenie krajského súdu o zrušení uznesenia o odložení vykonateľnosti rozhodnutia žalovaného pre neexistenciu potreby ochrany toho, kto o vydanie odkladu vykonateľnosti žiadal, z dôvodu nedostatku jeho aktívnej legitímácie síce stručné, ale dostatočne odôvodnené, nie je svojvoľné či arbitrárne a jeho výklad a argumentácia nevybočujú zo znenia príslušných zákonných ustanovení (§ 250c ods. 1 OSP) tak, že by popierali ich význam a účel v kontexte ďalších ustanovení. Uvedené uznesenie má povahu predbežného čiastkového rozhodnutia viazaného na výsledok konečného rozhodnutia vo veci samej, ktoré za určitých okolností môže opätovne preskúmať už právoplatnú (resp. vykonateľnú) vec, pričom krajský súd ako príslušný súd dospel k nemu na základe postupu v medziach svojich právomocí, a preto ústavný súd nemá dôvod zasahovať do jeho výkladu. Krajský súd aplikáciou a výkladom relevantných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nemohol odoprieť sťažovateľovi právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto je ústavný súd toho názoru, že sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená, a preto ju pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde z tohto dôvodu odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

21. Ďalej ústavný súd dodáva, že aj keď rozhodovanie a rozhodnutie o odklade vykonateľnosti správneho rozhodnutia súdom možno vzhľadom na už uvedené považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je však také ich porušenie, ktoré nie je napravitelné alebo odstrániteľné v ďalšom súdnom konaní podľa § 247 a nasl. OSP (t. j. piatej časti druhej hlavy OSP) a od 1. júla 2016 podľa § 177 a nasl. Správneho sporového poriadku, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré boli obsiahnuté v Občianskeho súdneho poriadku (m. m. I. ÚS 46/2000, I. ÚS 4/08) a od 1. júla 2016 v Správnom sporovom poriadku v spojitosti s odkladom vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu (pričom nová právna úprava podstatne podrobnejšie upravuje problematiku odkladu účinku správnej žaloby).

22. Ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľ aj po zrušení uznesenia krajského súdu o odložení vykonateľnosti rozhodnutia môže naďalej žiadať o odklad vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu (pozri napr. I. ÚS 4/08), a to najmä v tom prípade, ak by bolo jeho odvolanie proti uzneseniu krajského súdu, ktorým bolo konanie vo veci samej zastavené, úspešné.

23. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že ochranu práv, ktorých sa sťažovateľ domáha na ústavnom súde, mu naďalej poskytoval Občiansky súdny poriadok, resp. od 1. júla 2016 poskytuje Správny sporový poriadok.

24. Ústavný súd pri rozhodovaní o svojej právomoci v tejto veci rešpektoval aj doterajšiu konštantnú judikatúru (napr. II. ÚS 122/95), v zmysle ktorej sa ochrana pred porušením práv fyzickej a právnickej osoby poskytuje len vtedy, ak sa nedá dosiahnuť iným zákonom upraveným spôsobom alebo pred iným štátnym orgánom (súdom). Navyše, ústavný súd vzal na zreteľ aj to, že rozhodovanie správneho súdu podľa § 250c ods. 1 OSP priamo predpokladá právo na meritórnú ochranu tých práv, ktorých porušenie sa namietlo v sťažnosti, pretože o osude rozhodnutia správneho orgánu (o odklad, resp. zrušenie odkladu ktorého predbežne ide) sa rozhodne konečným rozhodnutím vo veci samej (§ 247 a nasl. OSP).

25. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

26. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

27. Keďže sťažovateľ navyše naďalej disponuje možnosťou podať žiadosť o odklad vykonateľnosti rozhodnutia žalovaného, bola jeho sťažnosť pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietnutá aj pre neprípustnosť (§ 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

28. Po odmietnutí sťažnosti už nebol právny dôvod zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľa, t. j. návrhom na zrušenie napadnutého uznesenia a priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2016